

339

การศึกษาแนวคิดสตรีนิยมในนวนิยายของทมยันตีระหว่างพุทธศักราช 2506-2534

นางสาว ภักทรพร หงษ์ทอง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

หน่วยวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2538

ISBN 974-631-433-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I108/3340

A STUDY OF FEMINISM IN THAMAYANTEE'S NOVELS, 1963-1991

Miss Bhattaraporn Hongtong

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial of the Requirement
for the Degree of Master of Arts
Division of Comparative Literature
Graduate School

Chulalongkorn University

ISBN 974-631-433-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาแนวคิดสตรีนิยมในนวนิยายของทมยันตี

ระหว่างพุทธศักราช 2506-2534

โดย

นางสาวภัทรพร หงษ์ทอง

หน่วยวิชา

วรรณคดีเปรียบเทียบ

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศิริรัตน์ ทวีเลิศนิตี

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

Santi B...

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร. สันติ อังสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ศิริศิลป์ บุญจรรยา

..... ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริศิลป์ บุญจรรยา)

ศิริรัตน์ ทวีเลิศนิตี

..... อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศิริรัตน์ ทวีเลิศนิตี)

อนงค์นาฏ เถกิงวิทย์

..... กรรมการสอบ

(รองศาสตราจารย์ ดร. อนงค์นาฏ เถกิงวิทย์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ภัทรพร หงษ์ทอง : การศึกษาแนวคิดสตรีนิยมในนวนิยายของทมยันตีระหว่างพุทธศักราช 2506-2534 (A STUDY OF FEMINISM IN THAMYANTEE'S NOVELS, 1963-1991)
อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ศิริรัตน์ ทวีเลิศนิริ, 179 หน้า. ISBN 974-631-433-5

วิทยานิพนธ์นี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์นวนิยายของทมยันตีโดยยึดกรอบแนวคิดสตรีนิยมเป็น ทัศนวิเคราะห้ เพื่อพิสูจน์ให้เห็นว่า วรรณกรรมหรือนวนิยายของทมยันตีมีลักษณะเป็นวรรณกรรมสตรี และทมยันตีเป็นนักเขียนสตรีไทยที่มีพัฒนาการทางความคิดเพื่อสตรีลิตอย่างชัดเจน

ผลการวิเคราะห์พบว่า นวนิยายของทมยันตีในช่วงพุทธศักราช 2506-2534 มีลักษณะเป็น งานเขียนเกี่ยวกับสตรีที่เขียนขึ้นโดยนักเขียนสตรีมีอาชีพ มีวัตถุประสงค์เพื่อสตรีอย่างเด่นชัดโดยการนำ เล่นอแก่นเรื่องเกี่ยวกับปัญหาสตรี มีแนวเรื่องหลักเกี่ยวกับปัญหาของสตรีในเรื่องชีวิตส่วนตัว ครอบครัว และเรื่องการเมือง สร้างตัวละครเอกฝ่ายหญิงให้เป็นตัวละครผู้เล่าเรื่อง ตัวละครเอกฝ่ายหญิงคือภาพ ตัวแทนของสตรีที่มีความเป็นกุลสตรีและเป็นภาพตัวแทนของสตรียุคใหม่ที่มีความแกร่ง โดยเฉพาะความ เข้มแข็งทางใจ รวมทั้งมีบทบาทเป็นสตรีที่ทำงานนอกบ้านซึ่งมีทั้งความลวยและสติปัญญา เป็นภาพตัวแทน ของสตรีที่เรียกร้องต่อผู้วางสิทธิสตรีและสร้างสำนึกของความเป็นเพศหญิงที่แท้จริง ความคิดเพื่อสตรีลิต ของทมยันตีเป็นอิทธิพลที่ทมยันตีได้รับจากประสบการณ์รับรู้สภาพความเป็นจริงของสังคมไทยและ ประสบการณ์จริงในชีวิตของทมยันตีด้านครอบครัวและมีบทบาททางการเมือง

นอกจากนี้ นวนิยายของทมยันตียังสะท้อนให้เห็นพัฒนาการทางความคิดของทมยันตีในการ เรียกร้องต่อผู้เพื่อสิทธิสตรีหรือสิทธิลิตหรือสิทธิมนุษยชนเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำระหว่างเพศ โดยให้ เหตุผลชัดเจนว่า สตรีถูกเอาเปรียบ ถูกกดขี่จากบุรุษเพศเพราะสภาพสังคมไทยเป็นสังคมที่ยอมรับ อานาจความเป็นใหญ่ของเพศชาย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ..... หน่วยวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ .....
สาขาวิชา ..... วรรณคดีเปรียบเทียบ .....
ปีการศึกษา ..... 2537 .....

ลายมือชื่อนิสิต ..... ภัทรพร หงษ์ทอง .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..... ศิริรัตน์ ทวีเลิศนิริ .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ..... — .....

C410198 MAJOR COMPARATIVE LITERATURE

KEY WORD: FEMINISM / THAMAYANTEE

BHATTARAPORN HONGTONG : A STUDY OF FEMINISM IN THAMAYANTEE'S NOVELS, 1963-1991. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. SIRIRAT THAVEELERTNITHI. 179 PP. ISBN 974-631-433-5

This thesis aims at analyzing Thamayantee's novels, making use of feminism as a framework of the analysis to prove that Thamayantee's works are characterized as feminist novels. Thamayantee herself is a woman writer whose development of thoughts has clearly shown her support for women's rights.

The analysis has shown that Thamayantee's novels, written during 1963-1991, have dealt with women. They have been created by a professional woman writer, aiming to contribute something to women. Their major theme is women's problems, with the main plot on women's problems as related to women's personal life, families and politics. The female protagonists are made to be narrators of the stories. These protagonists are embodiment of femininity and at the same time they represent strong modern women whose strength lies particularly in their mental strength. There includes also the roles of working women who are physically attractive and intelligent, representing women who demand and struggle for women's rights and try to establish an awareness of a female sex. Thamayantee's thoughts on women's rights are influenced by her being exposed to the reality of Thai society as well as her personal experience in her family and in her politics.

Furthermore, Thamayantee's novels have also reflected the development of the thoughts in her call for women's and human rights to eliminate inequality based on sexes. They have clearly reasoned that women have been taken advantage of and exploited by men because Thai society accepts the domination of the male sex.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา..... หน่วยวิชา วรรณคดีเปรียบเทียบ

สาขาวิชา..... วรรณคดีเปรียบเทียบ

ปีการศึกษา..... 2537

ลายมือชื่อนิสิต..... ภัทพร นงษ์ทอง

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... ศิริรัตน์ ทวีวงศ์

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

กราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศิริรัตน์ ทวีเลิศนิธิ
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ซึ่งกรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์และให้กำลังใจ
จนกระทั่งวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลง

กราบขอบพระคุณ คณาจารย์ในหน่วยวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบทุกท่าน
โดยเฉพาะ ดร. สงวนศรี ชันขวีเขียร ซึ่งกรุณาชี้แนะหัวข้อวิทยานิพนธ์ให้ถูกต้อง
ขอกราบขอบพระคุณ พ่อและแม่ ผู้ให้สิ่งที่ดีและมีค่ามากที่สุดในชีวิต
ของผู้เขียน

กราบขอบพระคุณ นางสาววชิราภรณ์ อาจารย์ธีรยุทธ- อาจารย์
เสาวลักษณ์ สุนทรารวมทั้งพี่สาวทั้งสามคนของผู้เขียนซึ่งให้การสนับสนุน
ช่วยเหลือด้วยดีเสมอมา และขอขอบคุณความกรุณาจากพี่เขย อาจารย์ ชัยชนะ
แสงสว่าง ที่ให้เครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อการเขียนวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณ คุณวิมล ศิริไพบุลย์ (ทมยันตี) ซึ่งกรุณาอนุญาต
ให้นำผลงานของท่านมาศึกษา และกรุณาให้สัมภาษณ์โดยตรงกับผู้เขียนทั้งที่บ้าน
และทางโทรศัพท์

ขอขอบคุณ พี่กมลรัตน์ เพื่อนดวง ผู้สั่งซื้อหนังสือให้จากสำนักพิมพ์
เคมบริดจ์ ผ่านทางศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ท้ายสุดนี้ ขอขอบคุณ อารีญา รุ่งทิพย์ พี่แพรวพราว มิชัน บุษบง
และธีรวรรณ เพื่อนร่วมทุกข์ร่วมสุข รวมทั้งกัลยาณมิตรอีกหลายต่อหลายคน
ซึ่งคอยให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือผู้เขียนด้วยดีเสมอมา โดยเฉพาะ
พี่อารยา แซ่ตั้ง

ภัทรพร หงษ์ทอง

ผู้เขียน

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ

บทที่

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
สมมติฐานหรือแนวเหตุผล.....	8
ขอบเขตการวิจัย.....	8
วิธีการดำเนินการวิจัย.....	11
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11
1. ภูมิหลังแนวคิดสตรีนิยม.....	12
กำเนิดแนวคิดสิทธิสตรีในสังคมไทย.....	12
ความคิดเรื่องสตรีของนักสตรีนิยมรุ่นแรก.....	16
1. สตรีในวรรณกรรมของ เวอร์จิเนีย วูล์ฟ.....	16
2. แนวคิดเรื่องความเป็นหญิงและความเป็นชาย ในทัศนะ ของ ซีโมน เดอ โบวัวร์.....	20
คำจำกัดความ	
1. แนวคิดสตรีนิยม.....	23
2. วรรณกรรมสตรี.....	30
การเมืองคือเรื่องของสตรี.....	36
เรื่องส่วนตัวคือการเมือง.....	37

แนวคิดสตรีนิยมกับแนวคิดจิตวิเคราะห์ของ فروยด์.....	40
2. ลักษณะวรรณกรรมสตรีในนวนิยายของทมยันตี.....	47
อัตวิสัยของทมยันตีที่มีอิทธิพลต่อวรรณกรรม.....	47
แนวเรื่องวรรณกรรมสตรีของทมยันตี.....	57
2.1 แนวเรื่องสะท้อนสถานภาพและปัญหาเกี่ยวกับสตรี	
ในมิติเรื่องครอบครัว-สังคม.....	57
2.1.1 สตรีกับค่านิยมเรื่องพรหมจรรย์.....	58
2.1.2 สตรีกับปัญหาเรื่องความรัก.....	62
2.1.3 สตรีกับสถานภาพเมียหย่าและปัญหาชีวิตคู่	
เรื่องเมียหลวงเมียหย่า.....	68
2.1.4 สตรีกับปัญหาค่านิยมเรื่องอาชีพ.....	75
2.1.5 สตรีกับลักษณะอัตวิสัย.....	76
2.1.6 สตรีกับสื่อมวลชน.....	77
2.1.7 สตรีกับความเป็นแม่ในอุดมคติ.....	79
2.1.8 สตรีกับการถูกข่มขืน.....	81
2.1.9 สตรีกับความเป็นเพศที่สอง.....	82
2.2 แนวเรื่องสะท้อนสถานภาพและปัญหาเกี่ยวกับสตรี	
ในมิติเรื่องการเมือง.....	85
2.2.1 สตรีกับสิทธิทางการเมือง.....	86
2.2.2 สตรีกับผลกระทบจากการเมือง.....	97
2.2.3 สตรีกับสงครามและสันติภาพ.....	99
2.3 ภาพลักษณะเด่นของตัวละครเอกสตรี.....	102
ทวิลักษณ์ของสตรีในวรรณกรรม.....	103
2.3.1 ภาพตัวแทนของสตรีแกร่งสู้ชีวิต-สู้สังคม	
ด้วยความเข้มแข็งอดทน.....	104
2.3.2 ภาพตัวแทนของสตรีแกร่งสู้ชีวิตด้วยอุดมการณ์	
คือสิทธิและหน้าที่.....	117
3. พัฒนาการแนวความคิดของทมยันตีในแนวสตรีนิยม.....	127

3.1 ทศนะของทมนันตีเรื่อง สภาพความเป็นข้างเท้าหลัง
ของสตรี..... 132

3.2 ทศนะของทมนันตีเรื่อง บทบาทของสตรีในฐานะ
ผู้ทำมาหาเลี้ยงครอบครัว..... 136

3.3 ทศนะของทมนันตีเรื่อง ลีทิสตรีคือลีทิมนุษยชน..... 141

บทสรุป..... 156

รายการอ้างอิง..... 162

ภาคผนวก..... 167

ประวัติผู้เขียน..... 179

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย